

EL TEMPS

Un corrent universitari

El maoisme al País Valencià tingué en la universitat el seu àmbit de desenvolupament.

Un reportatge de Ricard Camil Torres Fabra.

Una característica comuna a la península Ibèrica respecte a l'arribada dels corrents maoistes i que la diferencia de la resta de l'Europa occidental d'aleshores és l'existència de dictadures estrictes que, aprofitant la censura i la repressió, intentaven impedir el que ja era una realitat: l'enfortiment de l'oposició. Ara bé,

què era exactament això del maoisme, segurament no en tingueren ni idea ni els franquistes ni els salazaristes, tot i que, de fet, tampoc no els importava. Tan sols amb el fet de saber que provenia de la Xina comunista ja en tenien prou. I van fer malament, atès que el menyspreu, l'odi i tot el que es puga afegir, els impedí aprofitar les possibilitats de desunió dels comunistes.

La combinació dibuixada per Mao de praxi i teoria, que bevia de totes les fonts marxistes, suposava un ampli treball intel·lectual que destacava com a principal novetat la lluita popular i el rebuig de la burocràcia i el revisionisme en què s'havien submergit bona part dels partits comunistes europeus seguint l'estela soviètica.

Això, juntament amb l'empenta dels fets del 1968, comportà que un bon grup de filocomunistes exigiren als partits respectius la vigència dels plantejaments marxistes-leninistes i la necessitat d'acabar amb la societat capitalista, indiferentment de si l'instrument havia estat pensat per a un país endarrerit i profundament agrari.

País Valencià. El País Valencià no va ser aliè a aquesta dinàmica i trobà en la universitat, per les raons esmentades, el lloc on desenvolupar-se. L'oposició universitària, quasi per complet influenciada pel Partit Comunista d'Espanya (PCE), es trobà amb uns paràmetres que permetien la crítica interna i al mateix temps assolir un paper de primera fila que la direcció comunista a l'exili li havia negat. No debades, els anys seixanta marcaven d'alguna manera una frontera dels camins opositors, sobretot perquè significaven un canvi generacional, amb un jovent que no havia participat en la Guerra Civil ni podia recordar les estreïtors de la llarga postguerra, i que, com cantava Raimon, ni ho havien viscut ni volien viure-ho.

Per altra banda, si la universitat valenciana s'havia convertit en un focus d'irreconciliable oposició, això tenia la raó de ser en el mateix fenomen d'expansió universitària que fomentà el franquisme en les seues ànsies d'engrandir la pàtria i que va permetre l'entrada a les classes mitjanes i prou menys a les proletàries. Amb tot, un grup dels fills de la burgesia valenciana més rànica i dels sectors dominants no trigaren gaire a convertir-se i a nodrir l'oposició estudiantil.

El resultat va ser que els universitaris valencians se situaren en una posició de privilegi per accedir a la informació, no sols la proporcionada per la direcció a l'exili sinó també a altres qüestions com ara el maoisme. Això, però, no significa que els corrents provinents de la Xina restaven a la universitat, sinó al contrari, perquè la procedència dels estudiants permetia el contacte amb el món exterior, de manera que connectaven amb sectors no estrictament universitaris.

Sigles. L'origen dels grups maoistes al País Valencià cal cercar-lo en les successives escissions del PCE i d'altres partits. Així, el 1966, va sorgir el Moviment Comunista, fruit del trencament del sector obrerista d'ETA, que es constituï el 1972 en el Moviment Comunista d'Espanya, el programa del qual tenia la base en la lluita revolucionària per aconseguir la república popular i contra la dictadura. Aquest programa tingué ressò en els moviments veïnals, en part de

l'obrerisme valencià (amb una potent presència a CCOO, una de les seues preferències programàtiques) i s'expressava mitjançant el seu òrgan de difusió, *La causa del Pueblo*, que substituïa l'anterior *Tribuna Obrera*, i que a la universitat repartia *Rojo*. A més, emetien circulars anomenades d'ús intern, que tot i que en realitat eren pamflets propagandístics, alguna, com ara el número 4 (pertanyent al juny de 1978), es mostrava molt crítica ja que denunciava la manca de pagament de quotes dels seus afiliats, i feia una crida a la depuració del partit i una desqualificació dels que feien difamacions.

No faltaven tampoc els grups completament desestructurats, la programàtica dels quals no anava més enllà de la simple testimonialitat, com ara el Grupo Los Camilos, un grupuscle universitari que entre 1968 i 1970 donava suport moral a les revolucions del Tercer Món. A banda d'aquest grup més d'amics que altra cosa, existí el Partit Comunista Proletari, del qual no tenim dades ni informació. Però també van sorgir moviments més estructurats i compromesos, dels quals cal destacar el PCE (marxista-leninista) o l'Organització Revolucionària de Treballadors (ORT).

El primer aparegué el 1964 com a escissió del PCE davant la seua política de reconciliació nacional, que reivindicava la república popular i federativa. En el seu si es formà el FRAP (Front Revolucionari Antifeixista i Patriòtic), braç armat del partit en la seua lluita contra la dictadura i que l'any 1972 inicià una dinàmica d'acció directa consistent en atemptats, robatoris i altres cops d'efecte. El FRAP va estendre's per les comarques centrals valencianes gràcies a la procedència dels seus membres, de les quals cal destacar en aquest aspecte les Riberes, la Safor i la Costera, sorgint així la Unió Camperola. No cal dir que va ser durament reprimat. El PCE (ml) edita *Universidad Popular, Vanguardia Obrera*, un butlletí molt crític envers el PCE. Però a més cal destacar que tampoc altres partits, com l'ORT o el Partit del Treball d'Espanya (PTE), titllats de morralla contrarevolucionària, escaparen de les seues denúncies, com també el PSAN o PSPV, per ser massa indo-

1er congrés del
PSAN

cap al socialisme i la independència
dels Països Catalans

1 i 2 d'abril València - 8 i 9 Barcelona

lluita amb nosaltres !!

EL TEMPS / DOMÈNEC L'IMBERT

Dalt, José Sanroma, que va fer el seu discurs des de les pàgines d'Ara. A sota, cartell del 1er congrés del PSAN.

El maoisme al País Valencià troba en la universitat el medi on desenvolupar-se; fills de la burgesia més rànica i dels sectors dominants no trigaren gaire a convertir-se i a nodrir l'oposició estudiantil

EL TEMPS

Al País Valencià el maoisme va ser especialment intens al si de la universitat. El contingut intel·lectual de les seves propostes era prou elevat.

lents, i tampoc no n'escapaven els sindicats CCOO, CNT i UGT, i al camp la Unió de Llauradors i Ramaders, proposant una Unió Popular del Camp com a única alternativa amb el seu programa de lluita per la República Popular i la Reforma Agrària. Per al PCE (ml), tots els que acceptaren la Constitució no eren més que triadors a la classe obrera. El PCE (ml) també va editar *Quaderns de Debat*, on es demanava una unitat dels partits comunistes des del socialisme.

Pel que fa a l'ORT, els seus orígens es remunten al 1969, sorgit de l'Acció Sindical de Treballadors, de les Vanguardies Obreres Juvenils i de les Germanats Obreres d'Acció Catòlica, per fusionar-se, deu anys després, amb el PTE i acabar engolit pel PSOE. L'ORT es definia a si mateix com a hereva del pensament de José Díaz, i el seu líder, José Sanroma, i intentava continuar el seu discurs des de les pàgines d'*Ara*, l'òrgan d'expressió del partit, que tingué una tènue presència a la universitat. Durant la primera transició, *Ara* desplegué tots els seus esforços per denunciar els Pactes de la Moncloa, i mostrà major sensibilitat pels problemes laborals que pels polítics, per exemple, donant suport a la Unió de Llauradors i Ramaders, al Sindicat Unitari en les eleccions sindicals, denunciant la crisi econòmica com a responsabilitat capitalista, però sense

oblidar aspectes com ara l'amnistia total, la legalització de tots els partits, la demanda de l'Estatut d'Autonomia, etc. Fins i tot va denunciar la manca de semàfors als barris obrers. A banda d'*Ara*, edità *En lucha*, de clar tarannà obrerista, tot i que no perdia ocasió per atacar la política pactista del PCE, acusant-lo de no donar suport a la legalització de tots els partits, de l'abandonament del leninisme, del seu oportunisme polític, etc. A més, el desig de connectar amb el proletariat agrícola valencià va fer que apareguera *Viure de la Terra*, que, com *Ara*, el títol en valencià no impedia que el contingut fóra tot en castellà. El butlletí agrari de l'ORT atacava principalment les cambres agràries, però *Viure de la Terra* no va tenir molta vida.

La resta de grups només van ser grupscles amb molt poca incidència i que quasi eren circumscrits només a la universitat, com si es tractara del seu santuari. D'aquesta manera, trobem la Unió de marxistes-leninistes, de la qual només sabem que existí entre 1968 i 1976 i que editava *Arma*; la Unión Comunista d'Espanya, que imprimeix encara *La Verdad*, i la posició de la qual era la d'enfrontament enfront dels dos blocs mundials; el Partit Comunista d'Espanya (internacional), format per expulsats del PCE i del PSUC per la seua posició crítica, i que el 1975 passà a denominar-se Partit dels Treballadors d'Espanya, el qual arribà a formalitzar una organització juvenil, la Jove Guàrdia Roja. L'òrgan d'expressió d'aquest grup era *Mundo Obrero Rojo*. Aquest va ser un grup poc nombrós i alguns dels seus membres, en un acte de completa solidaritat obrera, abandonaren la universitat per anar a treballar a les fàbriques; així, arribaren a tenir certa importància a CCOO. Amb tot, formaren l'anomenat Frente Democrático i van fusionar-se amb l'ORT. L'Organització Comunista d'Espanya-Bandera Roja, apareguda el 1972, es tractava d'una (altra) escissió del PCE, després del seu VII Congrés, atès que la línia oficial del partit es mostrava favorable a l'entrada d'Espanya al Mercat Comú, cosa que, per a OCE-BR, significava l'alineament amb el capitalisme, però tornaren a la disciplina del PCE després de ser un partit universitari.

Així doncs, constatem un moviment marxista-leninista potent d'orientació maoista al País Valencià, amb la universitat com a punt neuràlgic dels grups que sorgien com a veus discordants de l'ortodòxia del PCE (l'invent de l'eurocomunisme vindria després), sense menysprear les ramificacions per tot el país, que restaren patents a la indústria i al camp, bé per la formació de ramificacions camperoles bé per la presència important a CCOO.

Expedients. On més palpable fou el moviment va ser, com ha quedat referit, a la universitat. El contingut intel·lectual de les propostes maoistes –sigui en la línia marxista-leninista o en la línia estalinista– era prou elevat, i per tant també ho eren les discussions i les publicacions clandestines, excepte *Vanguardia Obrera*, més procliu a la difusió didàctica.

El tarannà clarament universitari de la majoria d'aquests grups, o almenys dels seus membres, es fa palès amb els 312 alumnes expedientats el 1973 pel rector. D'ells desconexem la filiació política de 181; 48 eren membres del PCE, fet que suposa un 37% dels que coneixem l'afiliació; 46, militants d'organitzacions maoistes (36%); 22, vinculats a partits troskistes (18%), i només 4 eren socialistes (3%). En resten 9, de diversos grups (6%). Unes dades que mostren la importància dels marxistes a l'oposició universitària, de manera equilibrada la participació en aquesta dels militants del PCE i dels membres d'organitzacions maoistes, malgrat la propaganda franquista, que els envoltar tots sense fer cap mena de distinció.

En definitiva, els partits i les organitzacions maoistes valencianes es van involucrar en dues batalles: per una banda, la de l'existència enfront del franquisme, i, per una altra, la seua veritable *raison d'être*: la denúncia del detriment del PCE i el seu servilisme a interessos aliens a la classe obrera. Després de la caiguda dels països de l'Est, les reformes xineses, la integració a la vida política de la transició i el desnonament de l'esquerra, què queda del moviment al País Valencià? Els nostàlgics i els que clamen contra la manca de propostes de l'esquerra a l'espera de temps millors.